

Dr hab. Krystyna Rogaczewska

Uniwersytet Wrocławski

Wydział Nauk Społecznych

Instytut Politologii

Ocena

dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i organizacyjnego dr. Artura Lipińskiego na potrzeby postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce

1. Sylwetka habilitanta

Dr Artur Lipiński jest absolwentem Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Studia magisterskie ukończył w 2000 r. W tym samym roku ukończył studia magisterskie na kierunku – pedagogika, na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W roku 2000 mgr Artur Lipiński rozpoczął studia doktoranckie na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Od 2003 r. został stypendystą Europa – Fellows Europejskiego Uniwersytetu Viadrina we Frankfurcie nad Odrą. W styczniu 2006 r. obronił pracę magisterską w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Temat rozprawy doktorskiej to: *Antykomunistyczne oblicze polskiej prawicy u schyłku XX wieku: analiza dyskursu politycznego*. Od 1 października 2006 r. do 30 września 2010 r. dr Lipiński zatrudniony był na stanowisku adiunkta w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Od 1 października 2010 r. jest pracownikiem Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na stanowisku adiunkta na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa.

2. **Opinia o osiągnięciu naukowym *Prawica na polskiej scenie politycznej – historia, tożsamość, dyskurs* wskazanym przez Habilitanta zgodnie z art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2013 r. O stopniach naukowych i tytule naukowym oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 września 2011 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora.**

Habilitant wskazał jako osiągnięcie naukowe cykl publikacji, składający się z jednej monografii *Prawica na polskiej scenie politycznej w latach 1989 - 2011 . Historia, organizacja, tożsamość, Warszawa 2016*, oraz czternastu artykułów. Publikacje te powstawały między 2009 r. a 2017 r. a wspólnym mianownikiem są trzy kategorie: prawica, dyskurs i konstruktywizm. Wskazanie okresu, w którym powstawały jest o tyle istotne, gdyż możliwe jest uchwycenie ewolucji i rozwoju warsztatu naukowego, metodologii, sposobu podejścia do materii badawczej. Wśród artykułów dziesięć powstało przed 2016 rokiem, cztery zaś w latach 2016 i 2017. Istotnie teksty opublikowane do momentu wydania książki stanowią punkt wyjścia dla przygotowanej monografii i stanowią rodzaj przyczynków. Natomiast *Prawica na polskiej scenie politycznej w latach 1989 – 2011* to książka pokazująca kompetencje naukowe Habilitanta, jakkolwiek nie pozbawiona pewnych mankamentów, które jednakże nie umniejszają jej wartości. Przede wszystkim pewna niekonsekwencja, dotycząca w zastosowanych metodach badawczych, które nie zostały dość klarownie wyeksponowane. Autor nie określił jednoznacznie jakiej metodologii zaufał. Oczywiście opisał metody badawcze, które wykorzystał, ale uczynił to nieco na wyrost. Całość pracy niekoniecznie odpowiada temu, co zostało podniesione we wstępie, który sugeruje socjologiczne nakierowanie badań i zastosowanie instrumentów, których śladów w pracy nie odnajdujemy (s. 12). We wstępie absolutnie słusznie Autor zaznacza, iż analizował materiały prasowe, wywiady prasowe, dokumenty partyjne, wywiady – rzeki z politykami, biografie polityków. Zatem mówienie o „triangulacji danych” to tylko elegancki, dobrze brzmiący zwrot. Recenzentka nie czyni zarzutu z faktu pominięcia hipotez, wręcz uznaje to za zaletę, gdyż budowanie założeń i weryfikowanie ich nie ma żadnego znaczenia dla tego typu badań i nie wpływa na efekt końcowy. Na marginesie: stawianie hipotez w pracach naukowych stało się pewnego rodzaju modą, a przecież nie każde badanie naukowe wymaga takowych i zawsze rodzi się pytanie czy hipoteza (bardzo śmiała czy mniej

odważna) zwiększa nasze możliwości poznania i opisanie rzeczywistości. Czy koniecznym jest założenie czegoś, tylko po to by zadośćuczynić pewnej manierze ? W opinii recenzentki Autor dokładnie określił cel pracy:”/.../ analiza procesów powstawania, rozwoju i przekształceń partyjnych po prawej stronie sceny politycznej, z uwzględnieniem wskazanych czynników /.../” (s.10). Szczegółowe omówienie odnajdujemy w autoreferacie Habilitanta. Cel ów został w całości zrealizowany, mimo (jak to zostało zaznaczone wcześniej) pewnych mankamentów. Praca odwołuje się do dychotomicznego podziału prawica- lewica, który jest głęboko osadzony nie tylko w literaturze politologicznej czy socjologicznej, ale także w publicystyce i języku potocznym. Ilość opracowań, dotyczących tej kwestii jest ogromna i zapewne dlatego, poszukując własnego wyrazu Autor próbuje wypracować własne stanowisko. Czy jednak rzeczywiście mamy do czynienia z autorskim omówieniem ? Raczej nie, gdyż otrzymujemy bardzo dobrze sprawozdawczo wyłożone opinie różnych autorów. Poza tym przyjęty model prawicy w Polsce może budzić wątpliwości, choćby z powodu niekonsekwencji. Mianowicie na s. 86 czytamy:” Specyfiką polskiego systemu jest to, że partie uznawane przez wyborców oraz ekspertów za prawicowe (Prawo i Sprawiedliwość, Platforma Obywatelska, Liga Polskich Rodzin) /.../.” Natomiast na stronach 43 -44 opisywana jest sytuacja mediów prawicowych, takich jak „Gazeta Polska”, „Gazeta Polska Codziennie”, wspomina się także o telewizji „Republika” i jest to spuentowane:” Istotną rolę w kształtowaniu polskiego systemu partyjnego po prawej stronie sceny politycznej oraz wzmocnieniu głosów polityków prawicy odegrała również obecność silnych, zewnętrznych sponsorów – „Solidarności” oraz Kościoła katolickiego.” (s. 44). Stanowi to problem, jeśli konsekwentnie mamy wykorzystywać kategorię *prawicy*, do której Autor zaliczył także Platformę Obywatelską. Druga natomiast uwaga dotyczy tego, co wyborcy i eksperci uważają za prawicę, gdyż są to dwie różne kwestie. I jeśli mamy do czynienia z pracą politologiczną, nie zaś socjologiczną, to bezpieczniej nie wprowadzać takich stwierdzeń.

W odniesieniu do rozdziału drugiego można mieć najwięcej zastrzeżeń, gdyż niezbyt jasno skonstruowane zostały kryteria klasyfikacji lewica/prawica. Oczywiście Habilitant asekuje się trudnością przeprowadzenia takiego podziału, ale próbuje go tworzyć z doświadczeń polskiej sceny politycznej, czyli stworzyć model na podstawie samookreśleń liderów partyjnych czy publicystów. Mamy zatem do czynienia z sytuacją, w której kryterium stanowią subiektywne opinie i oceny. Tymczasem

należałoby przyjąć model teoretyczny, który dla badacza jest swoistym punktem odniesienia. Pozwoliłoby to na uniknięcie np. takiej kontrowersji, iż Konfederacja Polski Niepodległej jest partią prawicową. Zapewne byłoby to do obrony, gdyby owe kryteria były jednoznacznie wyeksponowane. W podrozdziale 4 zatytułowanym *Modele polskiej prawicowości* w istocie nie odnajdujemy tego, co sugeruje tytuł. Stwierdzenie, iż prawica w Polsce jest zróżnicowana i wielowątkowa, to truizm (dla politologa zajmującego się myślą polityczną czy partiami politycznymi). Ale można wyjść poza ów banał i poszukać przyczyn tej różnorodności. I należy oddać sprawiedliwość Habilitantowi, że czyni to. Natomiast nie buduje ujęcia modelowego i nawet nie używa tego określenia w swojej narracji. Przytacza natomiast nieco bezrefleksyjnie klasyfikację prawicy Rogera Eatwella, według której Edmund Burke, Alexis de Tocqueville i Benjamin Constant (s. 92) tworzą wspólny nurt prawicy umiarkowanej. Propozycja Eatwella, po pierwsze jest mocno dyskusyjna, po drugie trudno nazwać to modelowym ujęciem, po trzecie w końcu, jest to ujęcie dysfunkcjonalne do opisanie współczesnej prawicy w Polsce. Jeszcze bardziej daleka od polskiej prawicy jest propozycja Rene Remonda, która dotyczy historycznej ewolucji prawicy francuskiej, ukształtowanej w absolutnie odmiennych warunkach. Paradoksalnie na s. 97 czytamy:” Specyfika polskiego kontekstu historycznego i politycznego powoduje, iż wskazany pluralizm polskiej prawicy wyrażał się w istnieniu szeregu nurtów ideowych czy doktrynalnych, które częściowo jedynie odpowiadały zachodnim tradycjom politycznym.” Oczywiście jest coś co łączy różne „prawice” narodowe – to ponadczasowy i ponadregionalny, system wartości podstawowych. Zakres prawicowości przyjęty w pracy, jest tak szeroki, iż nie ma w nim miejsca na centrum, gdyż należą do niej: liberałowie, chadecy, konserwatyści, nurty narodowe i niepodległościowe (s. 97). Analizując rozdział drugi pracy, który jest fundamentem teoretycznym dla dalszych rozważań, zauważamy daleko idącą niekonsekwencję metodologiczną. Jeśli celem było opisanie modeli prawicowości, nie można ich poszukiwać w „ /.../ chwiejności wyborczej w Polsce oraz częstych zmian barw partyjnych przez liderów prawicy” (ss 97-98). Po raz kolejny mamy do czynienia z pomieszaniem obszarów badawczych. Niestety rozdział drugi monografii jest najslabszy, także ze względu na język i sposób narracji, który sprawia wrażenie nieco chaotycznego, zaś wiele sformułowań zostało przeniesionych z prac innych autorów. Trudno odfiltrować to co jest zapożyczeniem od tego co jest efektem własnych przemyśleń.

Jak zostało nadmienione, drugi rozdział jest najbardziej problematyczny w całej pracy, także dlatego, iż podrozdziały 2.1. , 2.2. i 2.3 (od s. 66 do s. 87) to dokładne przeniesienie artykułu *Political and social dimensions of the left-right division. The Polish case /w:/ Hungary and Poland in Times of Political Transition. Selected Issues*, Poznań 2016. Zważywszy na daty wydania artykułu i monografii – 2016 r. nie można stwierdzić czy artykuł został wklejony do książki czy też fragment książki został opublikowany jako artykuł. Niezależnie jednak od tego, który tekst został opublikowany wcześniej, mamy do czynienia z nadużyciem i próbą multiplikowania dorobku.

Rozdziały od trzeciego do ósmego są chronologiczną narracją wydarzeń, dotyczących polskiej sceny politycznej w latach 1989 – 2011. Jak Habilitant napisał w autoreferacie:” Rozdział trzeci, czwarty i część piątego opierają się na badaniach wykorzystywanych w rozprawie doktorskiej.” Rozdziały 3-8 robią wrażenie przede wszystkim ze względu na ilość zgromadzonego materiału źródłowego oraz ilość informacji. Jest to kompendium wiedzy o burzliwym okresie polskiej transformacji ustrojowej, drobiazgowy opis z ogromną ilością danych, nazwisk, dat, faktów, wydarzeń. Z całą pewnością kolejne pokolenia badaczy polskiej sceny politycznej po 1989 r. będą mogły wykorzystywać opracowanie. Ta część pracy ma zdecydowanie charakter sprawozdawczy i jakkolwiek Autor tego nie wskazuje we wstępie, to posługuje się metodą historyczną, wychodząc od genezy, ukazuje ewolucję ugrupowań prawicowych w Polsce. Lektura tych rozdziałów jest monotonna i nużąca, gdyż pracę czyta się jak kronikarski zapis, bardzo skrupulatny i drobiazgowy. Niestety nie ma w tym inwencji, jest to odtwarzanie i opisywanie. Jest to praca, która może być dopiero wstępem do analizy poszczególnych wątków tematycznych, które w ogromnej ilości tam się pojawiają. W rozdziałach 3-8 mamy informacje o przekształceniach organizacyjnych partii, działaczach partyjnych, koalicjach rządowych, medialnych doniesieniach, wystąpieniach polityków, dokumentach programowych, dane statystyczne dotyczące wyborów, wyniki poparcia dla partii politycznych i ich liderów, konflikty personalne, afery. Niestety żadna z części nie kończy się podsumowaniem, uogólnieniem czy wyciągnięciem wniosków, brakuje syntezy. Praca, która jest podstawą do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, powinna prezentować przejście na wyższy poziom, aniżeli deskrypcja. Kolejna uwaga krytyczna dotyczy drugiego przypadku wklejania artykułu, który został zgłoszony jako osiągnięcie. Chodzi o tekst *Delegitimizacja III Rzeczypospolitej, budowanie*

partyjnej tożsamości i dyskursywne struktury możliwości. Tekst ten (wydany w 2012 r.) znalazł się w rozdziale szóstym, punkt trzy, na stronach 258 -267 (strony w artykule: 78 – 88). I nie chodzi o zapożyczenie pomysłu, gdyż mamy do czynienia z mechanicznym przeniesieniem do książki.

Podsumowując ocenę książki, recenzentka powraca do stwierdzenia Habilitanta, że rozdział trzeci, czwarty i część piątego „opierają się na badaniach wykorzystywanych w rozprawie doktorskiej.” Otóż Habilitant mija się z prawdą, gdyż te rozdziały nie „opierają się” a są prostym przekopiowaniem z dysertacji doktorskiej. Rozdziały III i IV od strony 100 do 182 zostały po prostu wklejone. W rozdziale V od strony 183 do 188. Zsumujmy zatem wszystkie strony, które znalazły się w książce a jednocześnie były użyte w innych opracowaniach. Wynik to 128 stron

Przystępując do oceny artykułów naukowych, wskazanych przez habilitanta, jako osiągnięcie naukowe, niestety po raz kolejny należy wytknąć nierzetelność naukową (by rzecz nazwać delikatnie). Mianowicie artykuł *Kollektives Gedächtnis in der Politikwissenschaft – von Distanz zur Symbiose. Ein Forschungsbericht* (wydany 2012/2013) jest w dużej części tłumaczeniem artykułu *Badania nad pamięcią zbiorową* (wydany w 2012). Niemieckojęzyczny tekst liczy 18 stron, 10 stron jest tłumaczeniem. Pozostając przy ocenie artykułu *Badania nad pamięcią zbiorową* należy zauważyć, iż Autor nie odwołuje się do polskojęzycznej literatury, która jest bardzo bogata, zwłaszcza w obszarze psychologii społecznej. Ponadto konstrukcja artykułu nie daje odpowiedzi na pytanie, czy chodzi o analizę fenomenu „tożsamości zbiorowej”, czy też chodzi o zaprezentowanie stanu badań nad tożsamością. Drugim artykułem, podejmującym tę samą problematykę jest *Pamięć zbiorowa w naukach politycznych – topografia pola badań* (rok wydania 2014) . W tym tekście znalazły się wklejone dwie strony z tekstu wcześniejszego (ss39-40). Natomiast przechodząc do merytorycznej oceny tego artykułu, to ma on sprawozdawczy charakter. I jest to nieco bezrefleksyjne zaprezentowanie różnych stanowisk. Przykładem jest stwierdzenie:” Mimo, iż w warunkach demokratycznych to partie polityczne są kluczowymi nośnikami pamięci /.../” (s.40). Trudno jest zgodzić się z taką opinią, która jest przywoływana za N. Randallem. A z całą pewnością jest ona wielce dyskusyjna, niestety nie mamy krytycznego odniesienia czy komentarza. W bibliografii do tego artykułu Autor zamieścił aż 164 pozycje literatury, artykuł liczy

21 stron. Artykuł niestety nic nie mówi o przemyśleniach Autora, poza tym, że zrobił dużą kwerendę i zapoznał się z imponującą ilością prac naukowych.

Dyskursywne konstruowanie tożsamości prawicy w warunkach podziału postkomunistycznego (wydanie: 2009). Artykuł nierówny, pierwsza część słabsza, przesycona ogromną ilością niepotrzebnych sformułowań, wydumanych zwrotów a często po prostu przetłumaczonych z zagranicznych publikacji, które brzmią co najmniej dziwnie. Przykłady:” Warto również dodać, iż relacyjna ontologia tej perspektywy czyni nieuniknionym istnienie innego, jako kontekstu, w którym możliwe jest ukonstytuowanie tożsamości zbiorowej.”(s.197). Drugi przykład:” Sformułowanie takowe dobrze odzwierciedla podstawowy punkt odniesienia dyskursu prawicy, który to podlegał niekiedy afirmacji, innym razem specyfikacji, wysubtelnieniu, czy redefinicji, niekiedy nawet negacji, zawsze jednak wyznaczał horyzont myślenia o tożsamości własnej, tożsamości przeciwnika oraz zastanej sytuacji społeczno – politycznej.” (s. 201). I jeszcze trzeci przykład:” Podważanie prawomocności autodefinicji wielu ugrupowań prawicowych w obrębie dyskursu samej prawicy, to pochodna szerszej strategii poszukiwania kategorii, która adekwatnie opisywałaby tożsamość prawicy.” (s.210). Doprawdy trudno dociec, jaka myśl kryje się za tymi słowami. W artykule, podobnie jak w innych, ujawnia się pewna maniera – opisywania rzeczy prostych, w bardzo skomplikowany sposób, wręcz przerysowany. Pozostawia to wrażenie, iż forma przerasta treść. W końcu kolejny przypadek wklejenia fragmentu tekstu z innego artykułu. Tym razem z artykułu *Dyskursywne (re)konstruowanie charyzmy. Przypadek Lecha Wałęsy* (wydany: 2011) , strona 107-108, w artykule *Dyskursywne konstruowanie tożsamości prawicy...*193-195. Po raz kolejny Autor przekopiował mechanicznie bez zmian, nawet stylistycznych, zachowując kolejność przypisów duży fragment tekstu. Zatem przystępując do krótkiej oceny artykułu, dotyczącego Lecha Wałęsy, pojawiają się podobne uwagi, dotyczące warstwy narracyjnej. Przykład:” Pytania jakie zadałem analizowanym tekstom, inspirowały się, choć nie podążały całkowicie śladami metodologii krytycznej analizy dyskursu wypracowanej przez R. Wodak.” (s. 111). „Każda debata publiczna, a więc wymiana zdań dotyczących kwestii budzących kontrowersje uwidacznia doskonale szwy istniejącego konsensusu społecznego i politycznego oraz pozwala zaobserwować proces walki o ustanowienie nowego konsensusu.” (s. 118). Kolejny artykuł zaliczony przez Habilitanta, jako osiągnięcie to *Semioza, praktyki społeczne ideologia w krytycznej analizie dyskursu Normana*

Fairclougha. Tekst obarczony pewnymi wadami, mianowicie kategoria semiozy zredukowana tylko do języka. Po drugie – pisząc o ideologii według Karola Marksa, nie powołuje się na teksty samego Marksa a posiłkuje się opiniami autorów (M. Rosen, D. McLellan, T. Eagleton). Dlaczego właśnie ci badacze zostali wybrani ? W części artykułu, zatytułowanej „ Ideologia – pochodzenie i sposoby rozumienia pojęcia” przytacza tylko jednego polskiego autora, socjologa J. Szackiego, nie powołuje się na żadną pracę polskich politologów, podejmujących kwestię ideologii. Nie uwidacznia się także w tekście ta część, która w tytule odnosi się do „praktyki społecznej”. I na koniec kolejny przykład koszmaru językowego:” Dekontekstualizacja i następująca po niej rekontekstualizacja prowadzą do intertekstualności oraz interdyskursywności.” (s. 109). Lektura artykułu jest zabiegiem karkołomnym, właśnie ze względu na warstwę językową, jest to zapewne efektem przejścia stylu i języka od autorów, omawianych prac.

Kolejny artykuł to *Europa jako zasób symboliczny w dyskursie polskich partii politycznych po 2004 roku* (wydany: 2011). Z oceny tego tekstu recenzentka może czuć się zwolniona, ponieważ jest to skrócona wersja, po prostu streszczenie artykułu z 2010 r. *Europe as a Symbolic Resource. On the Discursive Space of Political Struggles in Poland*. Nawet konstrukcja polskojęzycznej wersji jest identyczna: Wstęp, Europa jako zasób dyskursywny – trzy pozycje przestrzeni politycznej (a. Europa jako szansa b. Europa jako gra interesów między państwami narodowymi, c. Europa jako zagrożenie. W wersji anglojęzycznej podział jest następujący: 1. Introduction 2. Setting the Polish Context (tej części nie ma w wersji polskojęzycznej, z oczywistych względów), 3. Europe as a Discursive Resource – Three Positions in the Space, 3.1 Europe as a Chance 3.2 Europe as a Game of Interest between Nation States, 3.3 Europe as a Threat, Conclusion. Jednak kolejny przypadek nieuczciwości naukowej, spowodował, iż recenzentka jeszcze dokładniej sprawdzała artykuł i po raz kolejny natknęła się na nadużycie. Na s. 142 Autor powołuje się na kanoniczną pracę E. Gelnera, *Narody i nacjonalizm*, Warszawa 1983, s. 1. (przypis 38). Otóż numeracja stron z treścią rozpoczyna się od strony 9. W innej sytuacji byłby to nieistotny błąd, natomiast w związku z ujawnionymi wcześniej, kilkoma sytuacjami nierzetelności, rodzi się wątpliwość co do sposobu prowadzenia badań, właściwej staranności i po prostu uczciwości naukowej.

Artykuł *Podział lewica-prawica w perspektywie konstruktywistycznej* (wydany: 2017) ma charakter sprawozdania, przytaczana jest ogromna ilość różnych koncepcji w

związku z czym całość sprawia wrażenie chaosu. Na s. 145 Autor „Jak wskaże niniejszy artykuł, przyjmuje się, iż wraz z rozwojem polskiego systemu partyjnego znaczenia lewicy i prawicy odpowiadać będą semantyce właściwej krajom zachodnim, a podstawowym kryterium różnicy będą kwestie ekonomiczne. Celem niniejszego artykułu jest sproblematyzowanie owej ambiwalencji w dwojaki sposób.” Po lekturze artykułu absolutnie nie można stwierdzić, że Autor dochodzi do takich wniosków. Ponadto zadaniem nauki jest próba rozwiązywania problemów, nie zaś ich stwarzanie. Odnajdujemy także w tekście zgoła odkrywcze stwierdzenia:”/.../ świat społeczny jest skonstruowany społecznie i dyskursywnie, a więc nie istnieją uprzednio dane, bądź zdeterminowane przez kontekst bytu, charakteryzujące się wewnętrzną, niezmienną istotą.” (s.153-154). Jest to kolejny artykuł, bardzo podobny do poprzednich, skonstruowany według pewnego schematu, w którym Autor zdaje relację z opracowań, z którymi się zapoznał.

Pozostały do omówienia dwa teksty: *Legitymizacja władzy w perspektywie dyskursywnej. Ujęcie Theo van Leeuwena* oraz *Poland: A Fourth Wave of Populism ?* (wydany: 2017, Habilitant jest współautorem). W odniesieniu do pierwszego tekstu, Autor stosuje wymiennie kategorie „legitymacji” i „legitymizacji”, we wstępie do artykułu nie definiuje tej kategorii. Na s. 231 czytamy:” /.../ gdyż to społeczne wyobrażenia, na których budowane są postawy, wywierają wpływ na konkretne zachowania w stosunku do wyobrażonych obiektów.” Jest to stwierdzenie zawężające, gdyż nie tylko wyobrażenia budują postawy. Kolejna uwaga – na s. 236:” Specyficzną formą oceny moralnej jest naturalizacja, w której porządek etyczny utożsamiany jest z porządkiem naturalnym /.../.” Takie sformułowanie absolutnie nie powinno znaleźć się w artykule naukowym, ponieważ słowo „naturalizacja” ma bardzo konkretne, słownikowe znaczenie i nie ma nic wspólnego z przyjęciem praw naturalnych, jako źródła norm moralnych. Na stronie następnej powtórzenie tego błędu:” Rozwiązania lustracyjne były również naturalizowane /.../.” Użycie niepoprawnych sformułowań w pracy naukowej nie powinno mieć miejsca.

Ostatni tekst, ze zbioru, wskazanego jako osiągnięcie naukowe, liczy zaledwie ok. 9 stron i należy potraktować go jako przyczynek, zapowiedź kolejnych, pogłębionych badań. Na marginesie aż cztery osoby pracowały nad dziewięcioma stronami.

3. Ocena pozostałego dorobku naukowego

Oprócz monografii i czternastu artykułów naukowych, zaprezentowanych, jako osiągnięcie naukowe, w dorobku Habilitanta odnajdujemy „23 pozycje naukowe oraz 2 hasła w leksykonie, 2 ekspertyzy, 1 raport tematyczny, 1 artykuł opublikowany jako „Working paper”. „Całość tej części dorobku została podzielona na cztery obszary badawcze: 1) Prawica w ramach polskiego systemu partyjnego oraz dyskursywnych mechanizmów konstruowania politycznych znaczeń i symboli, przywództwo polityczne, retrospektywna (de)legitymizacja 2) Dyskurs medialny 3) Mechanizmy reprodukcji reżimów autorytarnych i strategie ich rozliczania 4) Ruchy społeczne/polityka kontestacji.

W pierwszym obszarze mamy wykazanych dziewięć publikacji, jedna w języku angielski, jedna w języku niemieckim i jedna w języku rosyjskim.

- *Das Phänomen der Kommunisten nach dem Kommunismus – die rechte Konstruktion lines linken Feindes in Polen nach 1989*

- *Mitologizacja czy dyskursywna reprezentacja? Okrągły stół, Magdalena i „Gruba kreska” jako kategorie dyskursu prawicy*

- *Między populizmem a technokracją. Konstrukcja obrazu społeczeństwa a model przywództwa politycznego w dyskursie prawicy*

- *Prawica a III Rzeczpospolita – reprezentacje rzeczywistości w dyskursie politycznym*

- *Prawica a podział postkomunistyczny. Przypadek polski*

- *Meanings of 1989: right-wing discourses in post-communist Poland*

- *Radykalizacja czy „patologiczna normalność”? Ugrupowania i ruchy radykalne a partie polityczne w Polsce i Europie Zachodniej*

- *Политические партии и партийная система в условиях посткоммунизма*

- *Strategie „komunikacji” przeciwnika politycznego. Obraz środowiska Unii Wolności w dyskursie polskiej prawicy*

W wymienionych artykułach Autor ciągle obraca się wokół tych samych kwestii. Nieco inny charakter mają dwa teksty, pierwszy to ekspertyza o radykalizmie, drugi zaś to rosyjskojęzyczny tekst o partiach politycznych i systemie partyjnym. Ten drugi artykuł w istocie jest wyłożeniem podręcznikowej wiedzy o partiach. Występują w nim błędy w przypisach.

Recenzowane teksty są poprawne, a jednocześnie skonstruowane są bardzo podobnie. Wszystkie mają charakter chronologicznego sprawozdania. Oczywiście

wartością niezaprzeczalną jest bardzo bogaty materiał źródłowy. Uwidacznia się w nich duży wysiłek włożony w przeprowadzenie kwerendy.

Drugi obszar badawczy zaprezentowany przez Habilitanta to – dyskurs medialny i strategię jego analizy. W jego skład wchodzi następujące teksty:

- *Migrants and Media Newsmaking Practices*
- *Media a reprezentacja oraz integracja imigrantów*
- *The Representation of Third-Country Nationals in European News Discourse. Journalistic perceptions and practices*
- *The Presidency as a task. The image of Poland's presidency of the Council of the European Union in selected Polish weekly magazines*
- *Prasowy wizerunek polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej*
- *Presidency as a political battleground. Media and the Polish Presidency of the European Union Council*

W drugim obszarze badawczym mamy do czynienia z badaniami prasoznawczymi i interesującymi wynikami. Podjęty problem nie wymaga może wirtuozerii na płaszczyźnie metodologicznej ale jest ważny w obszarze politologii. Ten fragment dorobku Habilitanta byłby wysoko oceniony, gdyby nie kolejna próba zwielokrotnienia dorobku. Dotyczy to trzech artykułów, wydanych w 2014 r., w związku z czym trudno stwierdzić, który tekst był pierwowzorem, a który odwzorowaniem. Powtórzenia a w istocie po raz kolejny dokonane kopiowanie fragmentów (nawet bez zmian stylistycznych czy innych językowych), odnajdujemy w artykułach: *Presidency as a Political...*, *Prasowy wizerunek polskiej prezydencji...*, oraz *The presidency as a task...*

Prasowy wizerunek... (ss 773- 791 – tekst bez przypisów) – powtórzenia na stronach: 773-776, 780-784, *The presidency as a task...* (ss 207 – 225) – powtórzenia na stronach: 207-210, 214-216, 218-220, 223-224. *Presidency as a Political...* w istocie jest tłumaczeniem artykułu *Prasowy wizerunek...* Jeden tekst, w dorobku Habilitanta występuje jako trzy publikacje. Jest to naganne działanie, naruszające dobre praktyki i zasady etyki w nauce.

Trzeci obszar badawczy to mechanizmy reprodukcji reżimów autorytarnych i ich rozliczanie. Publikacje w tym obszarze:

- *Politics and the moderating role of public debates in the Pursuit of Transitional Justice after Communism*

- *Public Contestation and Politics of Transitional Justice: Poland and Albania Compared*

- *Transitional Justice in Albania: historical Burden, Weak Civil Society and Conflicting Interests*

- *Public Contestation and Politics of Transitional Justice: Poland and Albania Compared*

Cztery powyższe teksty są współautorskie z Arolą Elbasani

- Hasła w *Leksykonie kultury pamięci*: Sprawiedliwość okresu przejściowego, Władza

- *Wybrane mechanizmy legitymizacji władzy w krajach Azji Centralnej* (współautorstwo z Nartsiss Shukuralievą)

- *Uwarunkowania legitymizacji władzy w systemach autorytarnych. Casus państw Azji Centralnej* (współautorstwo z N. Shukuralievą)

Cztery pierwsze teksty (jeden jest rozdziałem w pracy zbiorowej) to w istocie jeden artykuł jeszcze trzykrotnie wydany. W 2010 r. wydany został *Politics and the Moderating Role of...*, w 2011 wydany został *Public Contestation and Politics...*, w 2013 wydany *Transitional Justice in Albania...* oraz w 2015 (Habilitant w autoreferacie podaje datę 2014) *Public Contestation and Politics...*

Wskazanie dat wydania jest istotne gdyż pierwszy tekst jest pierwowzorem, który jako jedyny może być zaliczony do dorobku. By oddać sprawiedliwość Autorowi należy zauważyć, iż w artykule z 2015 r. robi adnotację w przypisach, iż rozdział powstał na bazie wcześniejszej publikacji, z 2011 roku. Jednakże mamy do czynienia z prawie identycznymi opracowaniami i należało wskazać do dorobku naukowego tylko jeden. Przejdźmy jednak do konkretów, *Transitional Justice...* nie jest prostą kopią *Public Contestation...* z 2011 r., zostały tam wkomponowane fragmenty (na s. 106 – s. 2, na s. 107- s. 4, na s. 112- s. 7, na s. 113 – ss 7-8, na s. 114 – s. 9). Oczywiście powyższe artykuły są dziełem dwóch autorów, jednakże Habilitant firmuje swoim nazwiskiem te dokonania i nie powinien dokonywać takich sztucznych zwielokrotnień dorobku.

Dwa ostatnie artykuły: *Wybrane mechanizmy legitymizacji władzy w krajach Azji centralnej* oraz *Uwarunkowania legitymizacji władzy w systemach autorytarnych. Casus państw Azji centralnej*. Obydwa teksty dotyczą kwestii słabo opisanych w polskiej literaturze naukowej i stanowią interesujący przyczynek do pogłębiania i rozszerzania badań w tym obszarze. Pewnym brakiem w odniesieniu do tych artykułów jest bardzo słabo reprezentowana polska literatura politologiczna, w odniesieniu do legitymizacji. Natomiast w przypadku drugiego artykułu Autor nie

określił jaką definicję autorytaryzmu przyjmuje i także nie przywołuje polskich opracowań.

Czwarty obszar zainteresowań badawczych został określony, jako Ruchy społeczne/ polityka kontestacji. Publikacje z tego obszaru:

- *Między komunikacją a kontestacją. Kultura, ramy interpretacyjne i ruchy społeczno – polityczne*

- *U źródeł antypolitycznej polityki w Polsce. Ramy zbiorowego działania, definicja sytuacji i praktyki kontestacji*

- *Social protests, modular resolution and democratization. Selected categories of the analysis of phenomenon of colour revolutions*

- *Wartość pamięci i mnemoniczne struktury możliwości. Uwarunkowania pamięci zbiorowej w badaniach polityki kontestacji*

- *Kolorowe rewolucje jako innowacyjny mechanizm mobilizacji społecznej i zmiany władzy na obszarze postradzieckim*

- *Объясняя революционные явления на посткоммунистическом пространстве*

Między komunikacją... to artykuł poprawny, jednakże podobnie jak inne publikacje, ma sprawozdawczy charakter. Podobny charakter ma artykuł *Wartość pamięci...*

Druga wspólna cecha to nasycenie tekstów sformułowaniami, które nie zawierają w sobie dużo treści. Natomiast artykuł *U źródeł antypolitycznej polityki ...* jest w istocie interesująca próbą analizy trzech tekstów programowych polskiej opozycji politycznej z lat 70. XX w. Tytuł tego opracowania sugeruje coś innego, natomiast zawartość jest swoistym eksperymentem, nowym spojrzeniem na możliwości działania owej opozycji w okresie PRL-u.

Ostatnie trzy artykuły dotyczą tzw. kolorowych rewolucji. Chronologicznie pierwszy jest *Social protests, modular revolutions...* (2014), następnie *Kolorowe rewolucje...* (2015) i *Объясняя революционные* (2017). Po raz kolejny Habilitant z jednego artykułu stworzył trzy. Artykuł z 2015 r. na stronach 85-88 i 92, powtarza treści z artykułu z 2014 r. ze stron 119- 121. Artykuł z 2017 r. na stronach 7 - 10 , kopiuje treści artykułu z 2014 r. ze stron 85-88 i 92. Jakkolwiek ilość skopiowanych dosłownie stron nie jest duża, to zawarte we wszystkich artykułach treści są bardzo podobne. Można by rzec, iż są to jedynie wariacje na temat.

Podsumowując dorobek Habilitanta w czterech wskazanych obszarach, pod względem ilościowym jest obszerny, tematy podjęte w artykułach również są ważne dla politologii. Jednak wszystkie te artykuły mają niestety sprawozdawczy charakter, są

źródłem wiedzy o literaturze zagranicznej, która jest podstawą (zdecydowanej większości) opracowań. Można odnieść wrażenie, iż przytaczanie różnych teorii stało się sposobem na tworzenie kolejnych tekstów. Tak sformułowane uwagi nie muszą oznaczać zanegowania wartości prac Habilitanta i ich znaczenia dla polskiej politologii. Jednak nie można przejść do porządku nad sprawą powielania, kopiowania treści w różnych obszarach. Jest to wysoce naganne zachowanie, które niweczy pozytywny obraz całości.

4. Ocena dorobku w zakresie popularyzacji nauki oraz dydaktycznego

W zakresie popularyzacji nauki dr Artur Lipiński wykazuje dużą aktywność. W latach 2006 – 2010 wygłosił osiemnaście referatów na krajowych i międzynarodowych konferencjach. W latach 2010 – 2014 wygłosił dwanaście referatów, natomiast w latach 2014 – 2018 wygłosił trzynaście referatów. Tematy wygłaszanych referatów są związane z badaniami prowadzonymi przez dr. Lipińskiego i trzeba przyznać, iż aktywność w zakresie popularyzacji nauki jest imponująca, gdyż był także współorganizatorem wielu konferencji i seminariów naukowych.

W zakresie dydaktyki dr Lipiński prowadził zajęcia z przedmiotów: Socjologia ogólna, Socjologia polityki, Teoria polityki, Teorie władzy, antropologia kulturowa, Selected problems of Democratic Transition and Consolidation in Eastern and Central Europe, Partie i systemy partyjne, Systemy partyjne Europy Środkowo – Wschodniej, Mediatyzacja polityki, Społeczne i kulturowe oddziaływanie mediów, Nowe ruchy społeczne, Analiza dyskursu medialnego. Prowadził także zajęcia w języku angielskim Social movements, protests and radicalisation.

Ponadto dr Lipiński był promotorem pomocniczym dwóch rozpraw doktorskich, promotorem ośmiu prac licencjackich i recenzentem dwunastu prac magisterskich.

5. Działalność organizacyjna i współpraca z organizacjami naukowymi

Dr A. Lipiński jest członkiem polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, członkiem Ośrodka Badań i Edukacji Europejskiej w Poznaniu. Jest także członkiem redakcji „Przeglądu Politologicznego”.

6. Nagrody

Dr Artur Lipiński uzyskał nagrodę w Ogólnopolskim Konkursie im. Prof. Czesława Mojsiewicza za najlepszą monografię opublikowaną w 2016 r. *Prawica na polskiej scenie politycznej latach 1989 – 2011. Historia, organizacja, tożsamość*.

7. Pozostałe

W latach 2008 – 2018 dr Lipiński był uczestnikiem bądź wykonawcą dziesięciu projektów finansowanych ze środków krajowych i zagranicznych.

Liczba cytowań publikacji wg bazy Google Scholar – 50

Indeks Hirscha wg bazy Google Scholar – 3

Liczba cytowań wg bazy Publish Or Perish – 40

Indeks Hirscha wg bazy Publish Or Perish – 3

Liczba cytowań publikacji wg bazy Scopus- 6

Indeks Hirsha wg bazy Scopus - 1

8. Konkluzja

Dorobek dr. Artura Lipińskiego robi pozytywne wrażenie jedynie przy pobieżnej lekturze. Na pewno umiędzynarodowienie badań, duża aktywność konferencyjna, duża ilość grantów badawczych – to zalety pracy naukowej Habilitanta. Jednakże pamiętać należy, że wszystkie wymienione wyżej elementy nie są wartością samą w sobie. Wartością są efekty badań, które stanowią podstawę do ubiegania się o kolejne stopnie naukowe. I efekty tych badań muszą być oryginalne a jedno osiągnięcie nie może być wykorzystane kilkakrotnie. Dogłębna i skrupulatna analiza przesłanych materiałów ujawnia wysoce naganne praktyki multiplikowania dorobku. Natomiast absolutnie nie do przyjęcia jest wykorzystanie dużych fragmentów rozprawy doktorskiej w książce, która jest wskazana jako osiągnięcie naukowe w procedurze uzyskania stopnia doktora habilitowanego. Gdybyśmy mieli do czynienia z

jednorazowym zapożyczeniem, nie przekreślałoby to innych pozytywnych elementów pracy naukowej. Natomiast w sytuacji, kiedy wielokrotnie i świadomie Habilitant posługuje się nierzetelnymi sposobami zdobywania punktów, pozytywna konkluzja jest absolutnie niemożliwa, zważywszy, że w książce habilitacyjnej mamy prawie 130 stron autoplagiatu.

Biorąc pod uwagę wszystkie pozytywne i negatywne cechy dorobku Habilitanta stwierdzam, iż nie spełnia on przesłanek zawartych w art. 16 ust. 1 Ustawy z 14 marca 2003 r. gdyż negatywne elementy przewyższają pozytywne, a liczne przypadki autoplagiatów wzmacniają jedynie ową ocenę.

Wrocław 7 sierpnia 2018 r.

dr hab. Krystyna Rogaczewska

